

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רננו עובדיה יוסף צוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" עטרת שרה"
ע"ש רבי רפאל זכיון בן פינחס זצ"ל ע"ש מו' שרה זכיון בת דינה ע"ה
נוסדו בשנת תשכ"ז (1967) בתל אביב

פְּרִשְׁת׃ נָשָׂא

עֲלוֹן מִס': 1,851 | תשפ"א

ליקט וערך: הרב רפאל זכיון שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב
העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זכיון שליט"א

הַנְזִיר - קְדוּשׁ, אִו חוּטָא?

בפרשתנו נכתבה פרשת הנזירות. מהו מבטם של חז"ל על הנזיר. חיובי, או ביקורתי? האם רצוי לנזיר נזירות, להתעלות ולהתקדש, או שאומרים לי: "לא דייך במה שאסרה תורה?" האם קיימת כבר את כל המצוות לפרטיהן ולדיקדוקיהן, שאתה מחפש לך חומרות וציוויים חדשים? ואכן, מצינו בנידון זה שתי דעות, מנוגדות לכאורה. ומעניין הדבר, שתיהן מביאות ראיה מפורשת מן הכתוב. האחת, מעלה את הנזיר על נס: "קְדוּשׁ יְהִי, גְדֹל פְּרַעַ שְׁעַר רֵאשׁוֹ" - הרי שהנזיר קרוי קדוש. והדעה השנייה מצביעה על פסוק שני: כשהנזיר מביא את קרבנותיו מביא הוא עימהן קורבן חטאת, "וְכִפֵּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ", חייב הוא להביא כפרה על כך שהוא ציער וסיגף את עצמו בדברים שהתורה לא חייבה אותו. ואנו עומדים נבוכים: איך אפשר ליישב את שני הפסוקים. הנזיר, מהו - קדוש, או חוטא?

גם בסוגיא זו שריר הכללי: "וכן (נ"א וְכֵאן) שְׁנֵי כְּתוּבִים הַמְּכַחֲשִׁים זֶה אֶת זֶה - עַד שִׁבּוּא הַכְּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיִכְרְעוּ בֵּינֵיהֶם". אף כאן באה ברייתא והאירה את עינינו: "תניא רבי אומר, למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? לומר לך, שכל הרואה סוטה בקילקולה יזיר עצמו מן היין" (ברכות סג.). למה הכוונה? ודאי שאין צורך להוסיף גדרים וסייגים, והלוואי שנקיים כראוי ובהידור את מה שעלינו לקיים. ואם הבורא יתברך יצר יין המשמח לבבות, מדוע לא לשתות - במידה, כמובן - ומדוע לא לשמוח? אבל, אם האדם מבחין לפתע בכך, שהוא נמצא בסביבה מושחתת, בחברה המדרדרת לקלות ראש - כי אז חובה עליו למהר אל המקלט של הנזירות, להתרחק מיין, להסתגר ולנעול את הדלת בפני האווירה המורעלת! דבר זה למדנו בתורתו של רבינו הרמב"ם זצ"ל. הוא כותב שאסור לו לאדם להסתגר ולהסתגף, "מפני שזו דרך רעה היא, ואסור לילך בה, והמהלך בה נקרא חוטא - בקל וחומר מנזיר... אמרו חכמים (תענית יא): ומה אם נזיר, שלא פירש אלא מן היין, צריך כפרה - המונע עצמו מכל דבר אל אחת כמה וכמה! לפיכך ציוו חכמים שלא ימנע אדם עצמו אלא מדברים שמנעתו תורה בלבד... ועל כל הדברים האלו וכיוצא בהן ציווה שלמה ואמר (קהלת ז' טז): "אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר, למה תשומם".

חז"ל צידדו בהרחבת דעתו של אדם. הם אסרו לגור בעיר שאין בה גינות ירק, ואמרו: "כל המואס בחיים טובים בעולם הזה - סימן רע הוא לו". מדוע לא? "כלום אין הצדיקים ראויים ליהנות משני העולמות", שואלת הגמרא (הוריות י:). אבל, הרמב"ם גם פוסק, שאם אדם דר בעיר שמנהגיה רעים וחברתה מזיקה, שיעזוב הכל ויערוק אל... המדבר! כמו שאמר ירמיהו הנביא: "מי יתנני במדבר מלון ארְחִים, וְאֶעֱזָבָה אֶת עַמִּי!" משום שכאשר אורבת סכנה של אווירה מורעלת ושל היסחפות - יש ליצור חייץ ויש להקים מחסום. "הרואה סוטה בקילקולה - יזיר עצמו מן היין!"

לא, עד כמה שאנו יודעים, אין איש המתכוונן לברוח אל המדבר. אבל עלינו לשנן לעצמנו את הלקח מפרשת הנזיר: כאשר רואים שהאווירה ברחוב מורעלת, יש לחפש מחסומים ובלמים. אחרת, יש סכנה של הדרדרות - מהירה או איטית, עמוקה או שטחית. אבל זו רק שאלה של זמן, אין ספק שהרחוב משפיע. וכדברי הרמב"ם: "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו, ונוהג כמנהג אנשי מדינתו". טבעו של אדם הוא, ואין להימלט ממנו. אז מה עלינו לעשות? "להזיר עצמנו", ליצור את הבלם: להתאגד בשיעורי תורה, לשמוע שיחת חיזוק, להאריך יותר בשולחן שבת הנפלא, להרבות בו בדברי תורה. ואז לא זו בלבד שנציל את עצמנו ובתינו, אלא עוד נקרינ את האור סביבנו!

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּם קֹדְשִׁים בְּכָלִי חֶרֶשׁ (ה, יז) - הקדוש ברוך הוא חס על כבודן של בנות ישראל, שאילו היה הכלי של נחושת או שאר מיני מתכות, היה הכלי מתקיים וגנותה (של הסוטה) נזכרת, אבל כלי חֶרֶשׁ נשבר והמעשה משתכת. (מדרש הגדול)

כָּל יְמֵי נְדָר נִזְרוּ... קֹדֶשׁ יְהִיָּה (ו, ה) - יהיה בגימטריה 30. וסתם נזירות 30 יום. (מועד קטן יט:)

כֹּה תִבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ו, כג) - הכהנים זכו לכ"ד מתנות כהונה וגם לברך את ישראל, הרי הן כ"ה מתנות כמנין כה תִבְרְכוּ. (רבנו בחיי)

יִבְרַךְ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ (ו, כד) - ברכת כוהנים נאמרת בלשון יחיד, לפי שעיקר הברכה שבני-ישראל זקוקים לה היא האחדות. (עוללות אפרים)

וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים (ז, יז) - השלמים שהביאו הנשיאים הם 17 קרבנות. (2 בקר, 5 אילים, 5 עתודים, 5 כבשים) כמנין זבח השלמים.

מספר הפסוקים בפרק ז' המתאר את "חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ", הם 98 כמנין הנוכה.

בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי הִקְרִיב נִתְנָאֵל בֶּן צוּעַר (ז, יח) - לשם מה חזרה התורה ומנתה אצל כל נשיא ונשיא את קורבנו לחוד, אף כי הביאו כולם אותו קורבן? לפי שאיש מהם לא הביא את קורבנו רק כדי לחקות את מעשי חברו, כי אם מתוך רצונו העצמי. (רבי שמחה בונים מפשיסחא).

הַפְרֵשָׁה הָאֲרוּכָה בְּיֹתֵר בַּתּוֹרָה - נִשְׂא, וְיֵשׁ בָּהּ 176 פְּסוּקִים, כִּי נִקְרְאָת אַחֲרֵי קַבְלַת הַתּוֹרָה. הַפְרָק הָאֲרוּךְ בְּיֹתֵר בַּתְּהִלִּים - ק"ט, וְיֵשׁ בּוֹ 176 פְּסוּקִים. הַמַּסַּכַּת הָאֲרוּכָה בְּיֹתֵר בַּתְּלַמוּד בְּבֵלִי - בְּנָא בַּתְּרָא, שֵׁישׁ בָּהּ 176 דְּפִים.

שָׁנֹן אדם אחד, שהיה בגדר צורבא מרבנן אך עם הארץ מדאוריתא, ערך חקירה למדנית עמוקה, אם אשה יכולה לקבל נזירות ויחולו עליה כל דיני הנזיר, או שנזירות חלה רק על איש מישראל, ואת חידושו ערך בספר עב כרס. שלח הלמדן את חיבורו **לרבי עקיבא איגר** כדי לקבל את הסכמתו, וקיבל ממנו מכתב קצר בן שורה אחת: "ראיתי בספר קטן וחומש שמו, 'איש או אשה כי יפלא לנדר נדר נזיר לתזיר לה'", כך הוכיח לו ששכח פסוק מפורש וספרו כולו הבל הבלים הכל הבל....

מושגים ביהדות

סיון

בי"א בסיון תרע"ב (1912), נוסדה בקטוביץ' שבפולין תנועת "אגודת ישראל" העולמית, מטרתה המוצהרת של האגודה הייתה "לפתור ברוח התורה והמצווה את כל השאלות שתעלינה יום יום על הפרק בחיי עם ישראל".

ביום זה בשנת תרפ"ד (1924), נוסדה העיר "בני ברק" על ידי קבוצת חסידים יוצאי ורשה שבפולין בראשות הרב יצחק גרשטנקורן, על אדמות שנרכשו מהכפר הערבי הסמוך אל-ח'רייה. בעת היווסדה עמד שטחה על 1,020 דונם, וכיום שטחה 7,310 דונם. גרים בה כמאתיים אלף תושבים כ"י.

בי"ב בסיון תשנ"א (1991) - מסתיים "מבצע שלמה", במהלכו הועלו לישראל כ-15,000 מיהודי אתיופיה ברכבת אווירית בתוך 36 שעות.

סיפור השבוע

רשימתו של השר

מעשה בשר האוצר של מלך ספרד, רבינו דון יצחק אַבְרָהָמָא זצ"ל, ששונאיו הלשינו עליו בפני המלך שהוא מועל בכספי האוצר ונוטל לכיסיו ממון רב. המלך דחה השמצות אלו בתוקף. מכיר הוא את השר, מודע לאופיו, ליושרו, לנאמנותו. הוא מסור לתפקידו ועושה כל אשר ביכלתו כדי לאזן את הגרעון המתמיד שבקופה. אבל השונאים לא הירפו, וטיפטפו את הארס אט אט לאוזני המלך, וכבר אמרו חז"ל שגזירה על לשון הרע שתתקבל על הלב. ובכל זאת, הרי השכל מתקומם כנגד הדיבה! החליט המלך לנהוג בזהירות ולבדוק את העניין. הוא פנה אל השר וביקשו, שיערוך לו רשימה מפורטת של כל נכסיו. הואיל והוא יודע כמה מתנות קיבל מהמלך ומהי משכורתו, יוכל לדעת האמת בפי דוברי השיטנה, אם לא. כעבור ימים מספר הופיע השר בפני המלך, ומסר לו אומדן מדוייק. זהו רכושי, ואין בלתי. שמע המלך, קצף ורגז: "עתה ידעתי, כי אמת בפי הדוברים עליך שיטנה! הרי אני עצמי נתתי לך מתנות ותשורות בסכומים העולים על סכום זה פי כמה וכמה!" קד השר קידה, ואמר: "אמנם, ערכתי רשימה נוספת, ובה כל הנכסים שברשותי, אבל הם - אינם שלי, כי בכל עת יכול אדוני המלך להפקיעם ממני, ולהחרימם! הסכום שנקבתי בו הוא סכום הכספים שנתתי לצדקה. כספים אלו... שלי הם, איש לא יוכל עוד להפקיע ממני את זכות המצווה!" וסיפור זה מתקשר אל פסוק בפרשתנו: "איש אשר יתן לכהן - לו יהיה" (ה, ט), מה שאנו נותנים לבית הכנסת, לישיבה, לצדקה - שלנו הוא, לעד!

יוסיף דעת

ברכת כהנים

ברכת כהנים היא ברכה המופיעה בתורה בפרשתנו במסגרת ציווי על הכהנים לברך את בני ישראל. הברכה מורכבת משלושה פסוקים ועל כן נקראת גם "**ברכה משולשת**". לפני הברכה חייבים הכהנים ליטול את ידיהם. לפי מנהג שמקורו בזוהר, הלויים שבקהל נוטלים את ידי הכהנים. אם אין לויים, יש נוהגים שהבכורות נוטלים ידיים לכהנים, מפני שלפני חטא העגל הם שמשו כלוויים, ויש נוהגים שהכהנים נוטלים את ידי עצמם. **נהוג שלא להביט על ידי הכהנים בשעת הברכה**, בעקבות דברי חז"ל בתלמוד ירושלמי כדי שהעם לא יסחור את דעתם. ניתן לציין שמה שאמרו חז"ל שכל המסתכל בכהנים בברכתם "עיניו כהות (=ראייתו מתעמעמת)", מפני שהשכינה שורה על ידי הכהנים בשעת הברכה, לא נאמר אלא בבית המקדש כשהיו מברכין בשם המפורש. מטעם זה נהוג שהכהנים מתעטפים בטלית ומכסים פניהם וידיהם. ויש נוהגים שהאבות שבקהל מכסים את בניהם בטלית בשעת הברכה. **חידוש גדול מובא בכלי יקר** (פ' נשא ו, כג) "שהברכה לא יורדת מהקב"ה לכהנים ומהכהנים לישראל, אלא יורדת מהקב"ה לחזן שמקריא לכהנים, ובהקראתו מעביר לכהנים את הברכה, ואז מברכים הכהנים את ישראל. וזו לשונו שם: החזן הוא הסרסור המושך שפע צינור ממקור הברכות תחילה, ומוריק אותם על ראש הכהנים יחולו. כי הוא אומר תחילה אל הכהן יברכך ה' כדי לעשות את הכהן תחילה כלי גדוש ומלא ברכת ה'. ואח"כ כשהכהן אומר לישראל יברכך ה' הוא מוריק מן כלי מלא על כלי ריקם. אבל אם לא היה הכהן מתברך תחילה היה מוריק מכלי ריקן אל כלי ריקן".

יוסיף חכמה

גדולת הנזיר שלא לשנות יין

הנזיר מתנזר מהיין: "כל ימי נזרו, מכל אשר יעשה מגפן היין, מתרצנים ועד זג לא יאכל". **ונשאלת השאלה**: מה מיוחד באיסור של שתיית יין? מה גדולה יש בלהימנע משתיית יין? יש הרבה אנשים שאילו לא הייתה מצוות קידוש בשבת, והבדלה במוצאי שבת, לא היו נוגעים ביין כל השנה, אם כך מהי הגדולה של הנזיר שהופך לקדוש בשל העובדה שהחליט להימנע משתיית יין, בעוד שאנשים בדרך כלל מקיימים את ההימנעות מיין בלי משים לב? **התשובה היא**: יין, הוא נקודת האחיזה של היצר הרע. האדם מגיב ליין באופן בעייתי המאפשר ליצר הרע להשתלט עליו, למצוא משכן בלבבו ולהעבירו על דתו. יין - מקהה את חושיו של האדם, מוציאו מאיזון ומביאו לחטאים. השוטה לשוכרה מביא את עצמו לידי חטא. **כפי שמובא במדרש רבה**, (במדבר, פרק ו): "כל מקום שיש יין אין דעת, נכנס יין יצא סוד". היצר הרע מחכה לרגע שתאבד את דעתך על מנת 'לתקוף'... שלמה המלך הרבה סוסים ונשים למרות שהתורה אסרה זאת, אבל הודה מיד שלמלכים יש בעיה לשנות יין וכך הוא כותב בספר משלי (ל, ב): "כי בער אנכי מאיש, ולא בית אדם ל". **מסביר המדרש בילקוט שמעוני** לפרשת נשא: כי בער אנכי מאיש, זה נח דכתיב (בראשית ט): "ויחל נח איש האדמה ויטע כרם", שע"י יין נתקלל ולא למדתי ממנו. ולא בית אדם לי, זה אדם הראשון, שע"י יין ששתה נתקלל העולם בעבורו. דאמר רבי אבין יין מסכה לו תנה לאדם ושתה, שנאמר (בראשית ג, ו): ותרא האשה כי טוב העץ למאכל, וכתוב (משלי כג, לא): אל תרא יין כי יתאדם וגו'. **כל מה שמחפש היצר הרע זה את הרגע שהאדם יאבד את דעתו ומשם הדרך לחטא קצרה היא...** הנזיר זיהה את נקודת התורפה הזו והעדיף לא לתת ליצר את מבוקשו - זה מה שמרומם אותו מעם והופך אותו לנושא הכתר - "כי נזר אלקיו על ראשו".

"נר ה' נשמת אדם" - פטירת הצדיקים זצוק"ל בחודש סיון - "צדיקים במיתתן נקראו חיים"

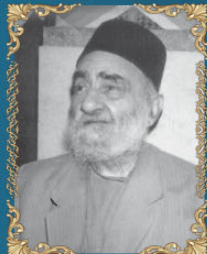
הרב מרדכי אליהו
כ"ה סיוון תש"ע (2010)

הראשון לציון
והרב הראשי לישראל,
מקובל ופוסק הלכות.

הרב אליהו בכור חזן
כ"ב סיוון תרס"ח (1908)

החכם באשי והרב הראשי של
סריפולי שכלוב ורבה הראשי
של אלכסנדריה שבמצרים

הרב יעקב מוצפי
י"ג סיוון תשמ"ג (1983)

אב בית הדין של העדה
החורדית הספרדית
בירושלים

הרב יצחק תרביץ
י"ג סיוון תרצ"ו (1936)

מייסד ישיבת "אוהל מועד"
בירושלים וחבר בית הדין
של יוצאי ארם צובא

הרב יעקב מאיר
ט' סיוון תרצ"ט (1939)

הראשון לציון, והרב הספרדי הראשי
הראשון של ארץ ישראל במסגרת
הרבנות הראשית

אימרת השבוע

"רוצה אני שתימנעו מהחטא לא רק בגלל שהדבר אסור, אלא שתהיו עסוקים כל-כך בענייני תורה ומצוות עד שלא יהיה לכם זמן לחשוב על עשיית חטא" (הרבי מקוקב)

מהלכות כבוד רבו ותלמידי חכמים

- א. דין תלמיד חכם נוהג גם בזמן הזה לרוב הענינים, ולכן גם בזמן הזה הוראה תלמיד חכם גדול, המופלג בתורה וביראת ה' ומורה הוראות בישראל, יש לברך עליו בשם ומלכות "שחלק מחכמתו ליראיו". וחייב אדם בכבוד רבו ויראתו יותר משל אביו. ומצות עשה לקום מפני כל חכם, אפי' אינו זקן, ואפי' אינו רבו.
- ב. מותר לבקש מתלמיד חכם לגמול לו חסד, להושיט לו איזה חפץ, או למסור לחבירו איזה חפץ, וכיוצא בזה. ובלבד שלא יגרום לו בכך לביטול תורה. מותר לקרוא לרבו המובהק שלא בפניו "הרב פלוני" או "חכם פלוני". ומכל מקום יש להתמיר בפניו ולקראו בתואר הרב "רבי" פלוני, לקבל מרותו ורבנותו עליו.
- ג. הקם מפני זקן, או מפני תלמיד חכם, צריך לעמוד על עמדו לכבודם כל זמן שהזקן או התלמיד חכם עומד, או עד לאחר שעבר מכנגד פניו ד' אמות.
- ד. נאמר בתורה **"מפני שיבה תקום והדרת פני זקן"**. ופירשו חז"ל, "שיבה" זה שהוא זקן בשנים, וכמו ששנינו במשנה: "בן שבעים לשיבה". "זקן" זה שקנה חכמה, דהיינו תלמיד חכם, שאפילו הוא צעיר חייבים לקום קימה, מלא קומה, כדי להדר את פניו. והיא מצות עשה מן התורה. נאמר בתורה מפני שיבה תקום והדרת פני זקן. ופירשו חז"ל, "שיבה" זה שהוא זקן בשנים, וכמו ששנינו במשנה: "בן שבעים לשיבה". "זקן" זה שקנה חכמה, דהיינו תלמיד חכם, שאפילו הוא צעיר חייבים לקום קימה, מלא קומה, כדי להדר את פניו. והיא מצות עשה מן התורה. מצות קימה מפני "שיבה", היא מגיל שבעים שנה ומעלה, והמחמיר לקום מפני זקן בן 60 שנה כדברי האר"י ז"ל, תבא עליו ברכה.
- ה. גם מי שיושב בבית הכנסת ועוסק בקריאת שמע וברכותיה, או בפסוקי דזמרה, חייב לעמוד מלא קומתו מפני זקן בן שבעים שנה, או מפני תלמיד חכם שהגיע להוראה.
- ו. מצוה לקום מפני אשה חכמה בחכמת התורה, וכן מפני אשה זקנה בגיל שבעים שנה, ומצוה זו נוהגת גם בנשים. ובודאי שיש מצוה וחובה על תלמידה לקום מפני מורתה, שלמדה תורה מפייה, ואסור לה לקרוא את מורתה מחנכתה בשמה הפרטי, אפילו בתוספת תואר "הגברת", אלא בתוספת תואר "מורתי".
- ז. תלמיד חכם או זקן שנכנסו לבית הכנסת, אין לו לקום מפניהם מיד בכניסתם, ולדון את כל הבית כארבע אמות, אלא עד שיכנסו בתוך ד' אמותיו, שאז יש חיוב גם בזמן הזה לעמוד מלא קומה מפני תלמיד חכם וזקן. אבל אביו או רבו מובהק שנכנסו לבית הכנסת, מיד צריך לקום מפניהם, מפני שחובת קימה מפניהם הוא כמלא עיניו.
- ח. תלמיד חכם הראוי להוראה, מותר לו לחלוק על רבו באיזה פסק והוראה, וכמובן אם יש לו ראיות הכרחיות והוכחות לכך. כל דין שנפסק להלכה בדברי מרן השלחן ערוך, שקבלנו הוראותיו בין להקל בין להחמיר, יכול התלמיד להורות לאחרים, אפילו ללא נטילת רשות מרבו. ואפילו אם הרמ"א והאחרונים חולקים על מרן, אנו פוסקים כדעת מרן אפילו להקל, שכבר קיבלנו הוראותיו להיתור מרא דאתרא, ועל פיו יצאו ועל פיו יבואו.
- ט. עוון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים או לשנאתן ח"ו, וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא, והוא בכלל כי דבר ה' בזה. ויש להזהר בזה מאד.

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ

נְשֵׂא

הַפְּטָרָה

"וַיְהִי אִישׁ שׁוֹפְטִים יג'

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
7:18	7:16	7:19	7:16
8:10	8:08	8:11	8:08
9:05	9:02	9:05	9:01

עלון השבוע לעילוי נשמת המחנכת הצדקת מרת דליה אפרים ע"ה בת אסתר כוכבי תחי' נפטרה ב-יג' סיון תשע"א ת.נ.צ.ב.ה ולהצלחת משפחת אפרים ברוחניות ובגשמיות, ובכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו - אמן

תלמוד תורה לכנים
שיעורי תורה ויהדות לכנות
כולל ובית מדרש
כנסים תורניים
קירוב רחוקים
מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד
דאגה לרווחת החיילים כצה"ל
עזרה לנוקמים
הדרכה רוחנית לעולים חדשים
מוקד עולמי לאמירת תהילים
שבועון תורני

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותרומות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"

המשרד: רח' קפלונסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260